

Wegen naar een duurzame en rechtvaardige economie. Kan de bijbel ons inspireren ?

Programma

- 14:30u Onthaal met koffie.
- 15:00u De crisis, gangbare oplossingen en mogelijke alternatieven.
- 16:15u Pauze.
- 16:45u Kan de bijbel ons inspireren? Informatief en interactief.
- 18:00u Afsluitende bespreking. Toepassen van de inspiratie uit deel 2 op de problematiek en alternatieven, geschetst in deel 1.
- 18:30u Einde van het formele programma. Samenzang. Mededelingen.
- 18:45u Avondmaal, napraten en informele contacten.
- 20:30u Einde van de bijeenkomst.

De crisis, gangbare oplossingen en mogelijke alternatieven.

Het dilemma van de groei:

- Verdere groei (in zijn huidige vorm) is onhoudbaar (milieu, sociaal-ethisch, zingeving, ...).
- Geen groei (krimp) is onstabiel (koopkracht, werkloosheid, recessie, sociale onrust, ...).

Gangbare oplossingen:

- Technologische vooruitgang, ontkoppeling, 'Green new deal' ?, ...
- Maar ook: besparingen, aantasting democratie, meer ongelijkheid.

Wat zijn de alternatieven:

- Wegen naar een duurzame en rechtvaardige economie ?

Duurzame en rechtvaardige economie ?

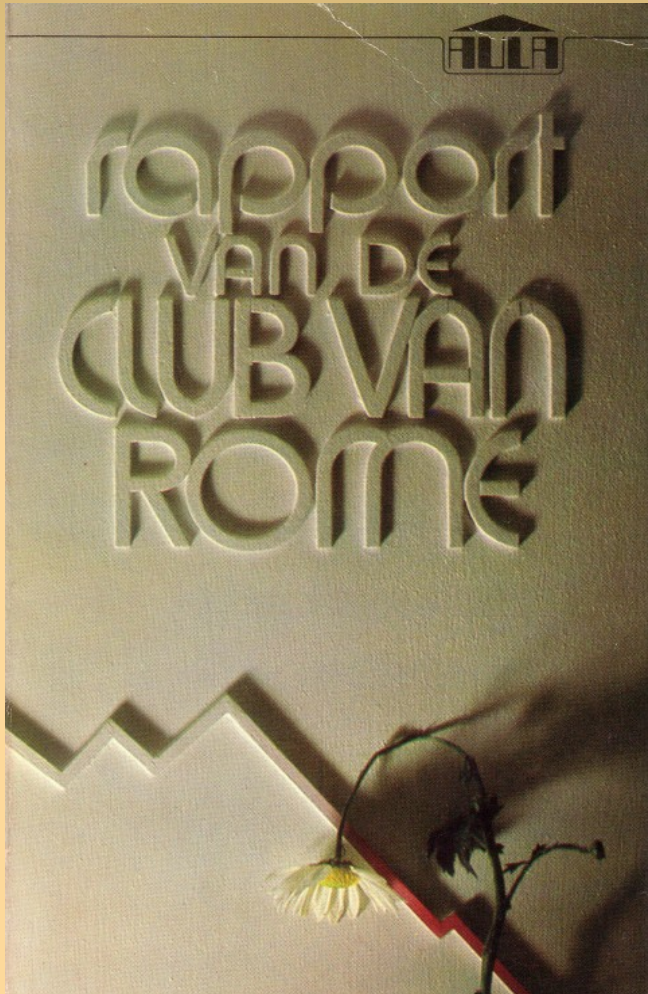
In zijn boek 'Welvaart zonder groei' schrijft Tim Jackson:

“Groeï is onhoudbaar – krimp is onstabiel.”

Wat wordt hiermee bedoeld ?

- Verdere economische groei – op zijn minst in zijn huidige vorm – kan niet langer.
- Er zijn grenzen aan het grondstoffenverbruik, stijgende milieukosten en er is een diepgaande sociale ongelijkheid.
- Niet groeien, krimp ('degrowth') – in de huidige omstandigheden – leidt tot dalende vraag, toenemende werkloosheid en een spiraal van recessie.

Verdere groei is onhoudbaar.

- Het rapport van de Club van Rome dateert van 1972, dus net 40 jaar geleden.
- De oliecrisis in 1973 versterkte de invloed.
- Er kwam ook kritiek: *“Er was onvoldoende aandacht voor de mogelijke technologische vernieuwing die het tekort aan grondstoffen zou compenseren.”*
- Wel werd 'het milieu' op de politieke agenda gezet.
- Met de recente economische crisis, de financiële crisis, de klimaatproblematiek, ... is er vernieuwde aandacht.

Groei en herverdeling.

- Verdere economische groei en fundamentele herverdeling kunnen onmogelijk samengaan.

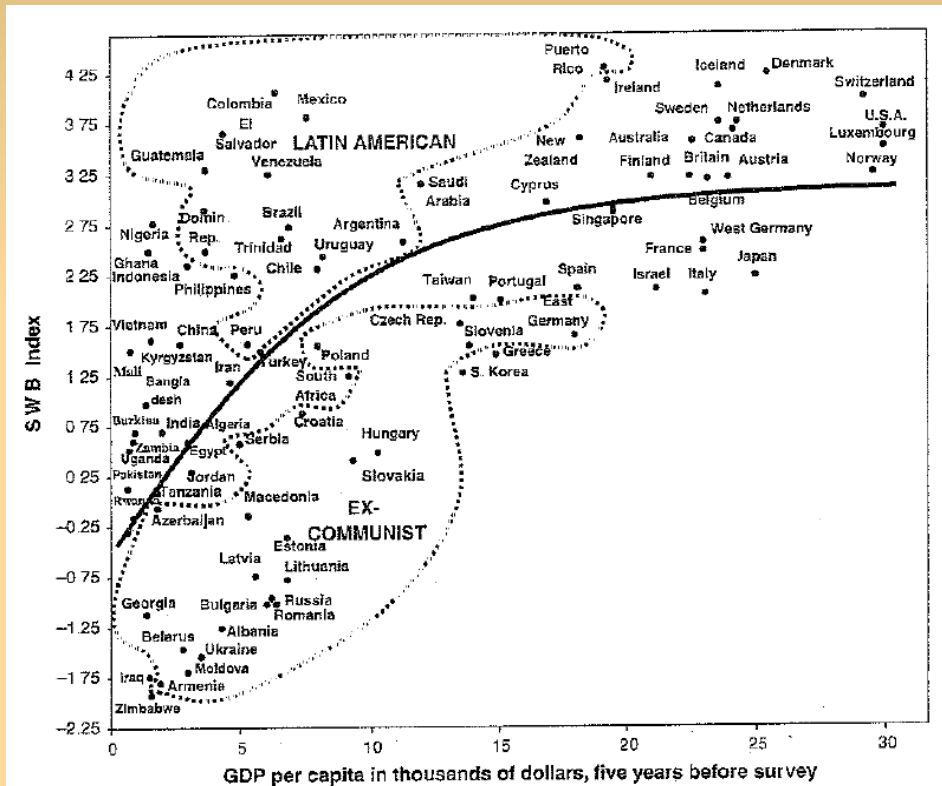
- * Dit is allemaal niet zo nieuw.
- * Ita I Unidad (jaren '80).

- “De rijken worden rijker en de armen worden armer.”
- De economische groei heeft dit niet verhinderd, integendeel.

Groei en geluk

- Zoals vele 'nutscurves' verkleint het positief effect bij stijgende input.

Paradox (Toon Vandevælde):

- “Een rijke wereld die succesvol streeft naar steeds hoger inkomen, maar nauwelijks gelukkiger is dan voorheen: depressies, misdaad, alcoholisme, zelfmoorden, ..”
- “De welvaart (BBP per capita) in België is in de voorbije 50 jaar verdrievoudigd, maar we zijn in 2005 niet gelukkiger dan in 1955.”

Ook dit is niet nieuw. Maar toch lijken we daar weinig mee te doen !

De 'ijzeren kooi' van het consumptisme.

- Spullen zijn niet alleen maar spullen.
- Het verlangen naar nieuwigheden is nauw verbonden met de symbolische rol die consumptiegoederen in ons leven spelen.
- Kunnen we ons bevrijden van de schadelijke sociale logica van het consumptisme.

- “We buy things we don't need ...
- ... and that in fact, we can not afford ...
- ... to impress people ...
- ... we don't really care about!”

Tim Jackson in Gent

- Tim Jackson is hoogleraar aan de Universiteit van Surrey (England).
 - Directeur van RESOLVE (Research group on Lifestyles, Values and Environment).
 - Hij was voorzitter van de sectie economie van de Britse Sustainable Development Commission.
-
- 'Welvaart zonder groei' (Prosperity without growth) is gebaseerd op een SDC-rapport gemaakt in opdracht van de Britse regering.

“Elke samenleving klampt zich vast aan een mythe. Onze mythe is die van economische groei.”

De financiële en economische crisis

- De oorzaak en/of de aanleiding: de Amerikaanse woning- en hypotheekmarkt in 2007-2008.
- Men kon een hypotheeklening aangaan zonder garanties: de zogenaamde 'ninja-loans' (*no income, no job, no assets*).
- Dit leidde tot een 'financiële zeepbel' die uiteindelijk is opengebarsten.
- Door de grote verwevenheid binnen de financiële sector worden banken overal ter wereld meegesleurd ...
- De banken moeten gered worden door de overheid.
- Daardoor geraken de overheden van vele landen in de problemen.
- De schulden liepen op, de inkomsten daalden door het wegvallen van de groei, ...

Schulden en ratingbureau's

- En dan zijn er de ratingbureau's.
 - 'De markt reageert nerveus ...'.
 - Wie of wat is dat, 'de markten' ?
 - Een drakenmonster wiens honger moet gestild worden met goud (of mensen)?
- Verafgoding van de markten.
 - “Politici staan onder controle van de markten omdat ze onder controle willen staan.”
 - En dan is er nog Europa ...
 - Strengere begrotingscontrole, minder democratie, meer concurrentie, ...
 - ... en vooral besparen en snoeien !

Griekenland: Het slechte voorbeeld ?

- Waarom is Griekenland zo zwaar in de problemen geraakt ?
 - Zijn de Grieken lui ? Zijn er te veel ambtenaren ? Is er te veel corruptie ?
 - Volgens Oeso cijfers zouden ze in 2008 gemiddeld 30% meer gewerkt hebben dan de Belgen.
-
- Griekenland is in principe een rijk land.
 - Maar veel rijkdom verdwijnt naar het buitenland.
 - Ook de Griekse orthodoxe kerk is machtig ... en rijk.
 - Midden in de crisis: bijna 8 miljard voor Duitse en Franse wapens ...

Duitsland: Het goede voorbeeld?

- De werkloosheid is gedaald ...
 - De economie groeit en een groot deel van die groei is groen ...
 - De Duitse bedrijven zijn zeer concurrentieel ...
 - Een model voor de rest van Europa ?
-
- Hartz hervormingen tussen 2002 en 2005 (versoepeling van de arbeidsmarkt, beperking in de tijd van werkloosheidsuitkering, ...)
 - De kloof tussen rijk en arm is toegenomen.
 - Minder werkloosheid door deeltijdse banen, ...
 - ... en onderbetaald: nettolonen tussen 4 en 6 Euro per uur.
 - Veralgemening: niet wenselijk, ook niet mogelijk.

Gebruikelijke remedies

The Austerity Myth

We kennen het mantra van het bezuinigen:

- Besparen op overheidsuitgaven.
- Snoeien in sociale voorzieningen.
- Beperken in de tijd van werkloosheidsuitkeringen.

- Groei als een religie. De markt als een natuurfenomeen.
- Concurrentie in plaats van solidariteit.
- Dit kan niet werken. Crisis van het systeem.
- Grenzen aan de groei (cfr. Tim Jackson).
- Toch blijven de meeste overheden in deze richting verder denken!

AUSTERITY:
GIVING UP THE FUTURE
TO PAY FOR THE MISTAKES
OF THE PAST

Alternatieven ?

“A fair and green new deal”

Platform voor Duurzame en Solidaire Economie.

<http://www.platformdse.org>

- Mens en natuur primeren – niet de economie en het geld.
- Principe van duurzaamheid ('sustainable development').
- Principe van solidariteit (Ubuntu als filosofisch principe).
- Principe van 'het genoeg' (eerlijke ecologische voetafdruk).
- Welvaart is niet hetzelfde als materiële welvaart.

Einstein *“We can't solve problems by using the same kind of thinking we used when we created them.”*

Alternatieven: een paar concrete voorstellen.

- Een belasting op grote vermogens, treft 2% van de bevolking, en is goed voor een kleine 10 miljard euro.
 - De Tobintaks op financiële transacties.
 - Financiële markten ondergeschikt aan de reële economie. Herstel van de 'oorspronkelijke' functie van geld als betaalmiddel.
-
- BTW verlaging voor duurzaam geproduceerde producten.
 - Milieukost verrekenen in de prijs van producten.
 - Labels, keurmerken en mobilisatie van consumentenmacht.
 - Flexibilisering van de economie, niet van de arbeid.

Wegen naar verandering

- Een paar jaar geleden was de slogan:
“ *Een andere wereld is mogelijk !* ”
- Meer recent, ontstaan in Spanje, met zijn jeugdwerkloosheid op een paar jaar tijd gestegen tot 50%: *De indignados*.
- En in de VS, de beweging van de 1% versus de 99%: De '*Occupy Wall street*'- beweging.
- Wat blijft er van over?
- Structuur, duurzaamheid,...

- Organisatie van het middenveld, vakbonden, ...
- Kleine alternatieven ?

Marinaleda: Een gewoon dorp in Spanje ?

- Kinderdagverblijf: 12 euro per maand, warme maaltijd inbegrepen.
 - Een huis bezitten: 15 Euro per maand.
 - “Ik doe administratie en verdien 1200 Euro per maand.”
 - Sport in Marinaleda is gratis.
-
- Het dorp functioneert als één grote landbouw coöperatief.

Juan Manuel Sánchez Gordillo (Burgemeester, meer dan 30 jaar):

“Met de economische crisis en de hele oplichterij zou iedereen op straat moeten komen !”

De bijbel als inspiratiebron ?

Vijf teksten:

- L. Boff: voorkeurkeuze voor de armen.
- R. Burggraeve: mensenrechten als inspiratiebron voor een christelijke ethiek.
- A. van Heusden: politieke lezing van de bijbelkwijschelding van de schulden.
- L. Saelens (homilie): financiële crisis en rentmeesterschap.
- A. Benoit (homilie): het goede leven, zorg voor medemens en aarde.

De bijbel als inspiratiebron ?

Opdracht:

- Tekst lezen.
 - Eén of twee gedachten die je belangrijk lijken om aan de groep te vertellen.
-
- Ben je het eens of niet met deze gedachte? (graag argumenten).
 - Link tussen deze gedachte en uiteenzetting van Fons.